

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ У СОМБОРУ
КАТЕДРА ЗА МАТЕМАТИКУ И МЕТОДИКУ
НАСТАВЕ МАТЕМАТИКЕ

**НАСТАВНЕ МЕТОДЕ У
РАЗРЕДНОЈ НАСТАВИ
МАТЕМАТИКЕ**

МЕТОДИКА НАСТАВЕ МАТЕМАТИКЕ 1

- **Како поступити у почетној настави математике да би се њен циљ практично остварио и задаци реализовали?**
- **Настава математике- организована форма заједничког рада учитеља и ученика**

- Користе се за постизање неког циља
- Олакшавају делатност и чине је ефикаснијом
- Одлике сваке добре методе:
  - целисходност
  - организованост
  - систематичност
  - планираност

Метода представља одабрани поступак (начин) преношења наставног градива (знања, умења, навика) и његовог усвајања од стране ученика уз истовремено остваривање постављених циљева, задатака и образовних стандарда постигнућа у складу са програмским захтевима наставе.

- **Организована заједничка активност наставника и ученика, односно начин рада у наставном процесу преко кога ученици овладавају математичким сазнањима, развијају умне способности и изграђују поглед на свет.**
- У настави су значајне оне методе које :
  - доприносе развијању интересовања и свесно утичу на усвајање појмова и чињеница
  - подстичу интелектуалну активност ученика и развој њиховог математичког мишљења
  - доприносе изграђивању навика за самосталан рад и рационалне поступке

Класификација: традиционалне и савремене

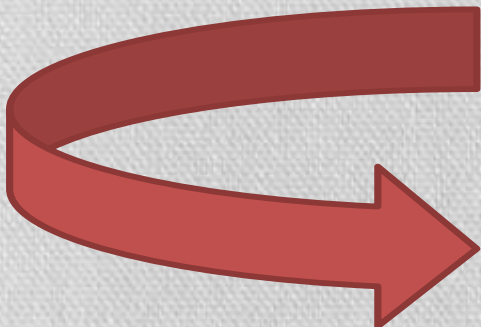
➤ Традиционалне:

вербално-текстуална
илустративно-демонстративна
лабораторијско-експериментална

➤ Савремене:

програмирана настава
учење откривањем
систем проблемске наставе
диференцирана настава
интегративна настава
пројектно учење

1. Вербално-текстуална

- усмено излагање(причање, објашњавање, предавање)
- разговор
- рад са уџбеником и приручницима (програмирана настава)
- писмени радови(контролни з., домаћи з., писмени...)
- решавање задатака(, самосталан рад, такмичење)

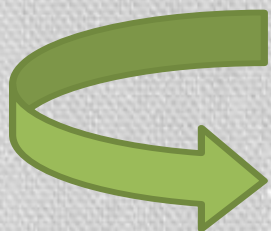
Савремене:

- Учење путем решавања проблема
- Учење откривањем

2. Илустративно-демонстративна

- Илустративни радови (рад са сликама, таблицама, графиконима)
- Демонстративни радови (рад са моделима, предметима, презентације)

3. Лабораторијско експериментална

- Лабораторијски радови
- Рад на експерименту

Савремене: Систем метода кибернетике

- Аналитичко-синтетичка м.
- М. Квантовања
- М. Апстраховања и идеализације
- М. Систематизације
- М. Аналогии
- М. Трансформације
- М. Модела
- М. Црне кутије
- М. Покушаја и погрешке

Традиционалне методе

Вербално-текстуална

➤ Усмено излагање:

- **Монолог:** - описивање

(најважније појединости појмова- преко модела, цртежа)
објашњавање

(везе и односи између елемената- ар. операције, геом. фигуре, мерење)

Нпр. појам правоугаоника- описујемо предмете прав. облика из окружења
објашњавамо шта су дијагонале.

- има оправдање само у крајњој нужди,
- није подесан, ученицима недостаје истрајност у пажњи
  - једина активност ученика- слушање
  - не сме да траје дуго (5-10 мин.)
  - ограничити се на кратка саопштења и разјашњења
- * најчешћа методичка појединост- **објашњење**

- Дијалог (дискусија или хеуристички разговор):
- разговор са ученицима, много већа активност ученика,
- **неопходно извесно предзнање ученика**
  - закључке не даје наставник, већ их ученици сами изводе,
  - мотивише да тачно реше задатак,
  - * у основи дијалога: **питања!**
- (откривање скривеног,
тражење непознатог, разјашњење нејасног,
исправљање погрешног, откривање другог начина решавања)
  - повезана и несугестивна,
  - логички јасна,
  - једноставна, кратка,
  - повезана са претходним,
  - стилски правилна;

➤ **Писмено излагање:**

* рад са уџбеником, радна свеска, наставни листић;

- ученик се ставља у ситуацију да сам ради, оспособљава се да се служи уџбеником,

- **услов:** да су ученици оспособљени да читају текст, и бележе оно што су прочитали,

- савладати садржај, знати издвојити и усвојити суштину,

- потребна прецизна упутства,

- постављеним питањима усмеравамо рад ученика- проналазе одговор у књизи,

- комбинује се са разговором и ређе се примењује од разговора,

* рад са уџбеником- програмирана настава

(програмирани и полупрограмирани материјал)

Напуштање концепта информативног уџбеника и увођење радног уџбеника- крајњи домет, програмирани уџбеник,

* Писмени радови, математички диктат

Илустративно-демонстративна

- За сазнајну основу користи се узор (предмет, слика, скица, пројекција)
- Демонстрација - манипулација разним предметима у циљу давања информација ученицима
- Нпр. Појам сабирања преко унирања два скупа.
- **Значај демонстрације** - ученици се оспособљавају да посматрају, уочавају и упоређују путем чулног искуства, на основу кога ће уз помоћ мисаоних операција формирати појмове.
- Илустративна метода- пружање информација преко графичких илустрација (цртеж, симбол, скица, шема)
- - користи се стално у разредној настави математике.

- Избор наставних метода условљен садржајем, циљевима, средствима и формом наставе.
- Неопходност ширег коришћења метода које се заснивају на игри (Метода сценске комуникације)

САВРЕМЕНИ ДИДАКТИЧКИ СИСТЕМИ

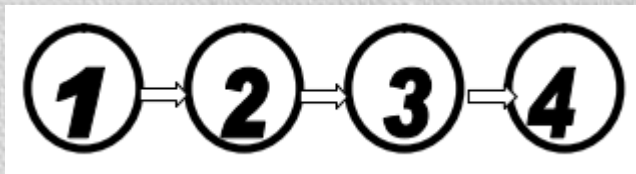
Програмирана настава

Основне карактеристике:

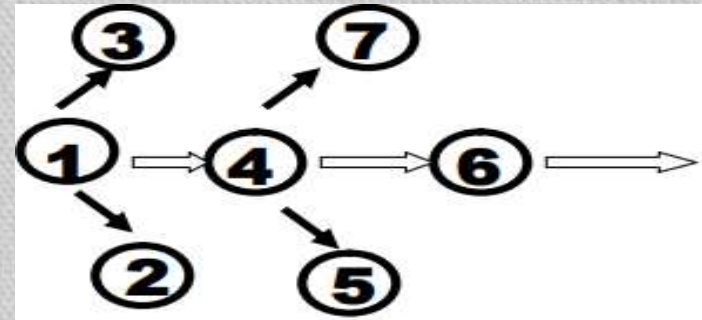
1. Садржаји и процес њиховог усвајања унапред су одређени програмима којима се реализује програмирана настава.
2. Програме ученици користе самостално. Састоје се из мноштва чланака/корака.
3. Чланке сачињавају:
  - информација
  - задатак или питање
  - повратна информација

Врсте програма

Линеарни – чланци се ређају праволинијски

Разгранати – разгранато кретање од чланка до чланка

Учење откривањем

(хеуристичко учење)

- Лежи у основи решавања математичких проблема.
- Засновано на хеуристичком приступу долажења до нових сазнања.
- Ученици откривају битно о садржајима које треба да савладају.
- Задатак наставника је да води ученике кроз процес сазнања, припремајући материјал и средства за рад.

Систем проблемске наставе

У циљу што веће ефикасности наставе, са примарним задатком - *развој мишљења код ученика*, створен је дидактички систем – **проблемска настава**.

Проблем – појављује се када појединац наиђе на препреку у постизању циљева.

Проблемска ситуација – мотивише ученике, а може се створити погодном причом, интересантним визуелним ефектима, којим би заинтересовали ученике за решавање проблема који из те ситуације настаје.

Решавање проблема – низ сложених интелектуалних операција.

Структура проблемског часа

- 1) Стварање проблемске ситуације и формулисање проблема
- 2) Формирање хипотеза
- 3) Декомпозиција проблема
- 4) Решавање проблема
- 5) Анализа резултата
- 6) Практична примена нових знања

Диференцирана настава

Диференцирана настава подразумева организациона и методичка настојања да се уваже разлике међу ученицима и на основу тих разлика изврши груписање ученика по неким сличним особинама, како би се омогућио оптимални развој сваког појединца.

Спољашња диференцијација – разврставање ученика у хомогене групе за учење, према способностима.

Унутрашња диференцијација – структурисање садржаја уважавајући различите способности, темпо рада, интересовања и степен самосталности ученика.

Флексибилна диференцијација – преплитање хомогених и хетерогених, односно већих и мањих наставних група.

Интегративна настава

Интегративна настава подразумева међудисциплинарно повезивање сазнања, што доприноси целовитој визији и вишеаспектном гледању на проблеме и појаве у окружењу.

- *Хоризонтална интеграција*
- *Вертикална интеграција*
- *Међупредметна интеграција*
- *Унутарпредметна интеграција*

Интегративни начин сазнавања спаја:

- *искуство,*
- *систематско мишљење,*
- *оригинални приступ проблему.*

Пројектно учење (истраживачка метода)

Основа пројектног учења је **истраживање**.

Учење усмерено на ученика, али вођено од стране учитеља.

Три етапе:

- 1) припремање пројекта
- 2) рад на пројекту
- 3) презентација

КОРИШЋЕЊЕ НАСТАВНИХ МЕТОДА

- Избор наставних метода зависи од:
  - *Циља и задатака који се реализују на конкретном наставном часу,*
  - *Облика наставног рада,*
  - *Садржаја, услова у којима се изводи настава,*
  - *Расположивог времена, броја ученика у одељењу,*
  - *Места извођења наставе.*
-
- *Методичка култура учитеља и његова процена.*
  - *Пожељна је комбинација више метода- настава је ефикаснија, рационалнија, динамичнија, интересантнија.*

КОРИШЋЕЊЕ НАСТАВНИХ МЕТОДА

- Припрема ученика за ново градиво-
  - **Задатак**-обезбедити неопходне услове за успешно усвајање градива,
  - *Водећа улога дијалога*- повезивање старог и новог градива
  - Битни интонација, изражавање, прегледност.
- Упознавање ученика са новим градивом-
  - Усмено излагање, монологска метода у комбинацији са илустративно-демонстративном и дијалогом (нарочито значајан при формирању нових појмова.
  - Вид хеуристичког разговора- питања подстицајног карактера,
  - Сечена знања трајнија, основа за разговор-проблем
- Утврђивање и понављање-
  - акценат на решавање разноврсних типова задатака,
  - водити дијалог, користити самосталан рад ученика, поштовати принцип поступности.

• **Литература:**

Дејић, М., егерић, М. (2010): *Методика наставе математике*. Београд: Учитељски факултет, стр. 300-322

Срдачан поздрав и добро здравље
доц. др Бојан Лазућ